

„A szabadság és jólét Közép-Európában okos politikai magatartással kell fenntartani”

Dr. Matthias Rößlernek, a Szász Tartományi Parlament elnökének köszöntő beszéde, elhangzott Budapesten, az „Együtt Közép-Európában – tegnap ma és holnap” konferencián 2016. szeptember 23-án a magyar Országgyűlésben

Mélyen Tisztelt Elnök Úr, Kedves Kövér László Kolléga Úr!

Mélyen Tisztelt Gulyás Alelnök Úr!

Tisztelt Brettschneider Elnök Asszony, Penz Elnök Úr!

Tisztelt Magyar Országgyűlési Képviselők,

Európa Parlamenti Képviselők, Szász Parlament Képviselők!

Tisztelt Nagykövet Urak!

Mélyen Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Szívből köszönöm a Tisztelt Ház elnökének, Kövér László kollégámnak a köszöntő szavait. Köszönöm neki továbbá azt a lehetőséget is, hogy a Közép-Európai Fórum a 2016. évi konferenciáját Budapesten – a világ egyik legszebb parlamenti épületében – tarthatja meg.

Budapest, ez a nagy múltú közép-európai metropolisz, amely előtt – erről meg vagyok győződve – ragyogó jövő előtt áll, engem már nagyon korán elbűvölt. Még tizennyolc évesen, közvetlenül az érettségim követően, 1973-ban jártam először a magyar fővárosban:

Akkor repültem első alkalommal, akkor ittam először Pepsi-Colát és akkor vásároltam először a Váci utcában az NDK-ban betiltott könyveket. Mindent sokkal szabadabbnak éreztem, egy kicsit olyan volt, mintha Nyugaton lennék.

Mély benyomást tettek rám a történelmi épületek, lelkes voltam a múzeumoktól, és lenyűgöztek a magyarok, az életstílusukkal és a történelmükkel. Sok régi emlék tolt fel bennem, amikor utoljára, három hónappal ezelőtt Önöknél voltam látogatóban és átsétáltam a Széchenyi Lánchídon, amit arról a Széchenyi Istvánról neveztek el, aki a magyar nemzet 19. századi nagy reformer-személyisége volt.

Budapest a „hidak városa” – olvastam nemrégiben a Budapester Zeitung egyik cikkében. Az Andrássy Egyetem kiállításáról beszámoló szöveg, a jó német-magyar kapcsolatok mellett különösen a „híd”-ről, mint szimbólumról szólt, mint ami összeköt embereket és kultúrákat, és ami az együttélés jelképe.

Az általam 2011-ben a Szász Tartományi Parlamentben életre hívott Közép-Európai Fórum is egy ilyen hídként értelmezi saját magát. Kísérletet tesz arra, hogy Európa szívéből kiindulva az Európai Unión belül impulzusokat adjon az erősebb összetartáshoz – olyan impulzusokat a szabad és szolidáris polgári társadalom, az élő közép-európai identitás és hagyomány, a közös kultúra érdekében, amelyek összekötik nemzeteinket, és olyanokat, amelyek emlékeztetnek az európai értékekre a partnerség jellemezte Közép-Európában.

Ez a téma, Hölgyeim és Uraim, ma is aktuális. Hiszen az Európai Uniót jelenleg belső nézeteltérések foglalkoztatják. Éppen ezért most az a fontos, hogy ne olyan témákat állítsunk előtérbe, amelyek elválasztanak bennünket. Hanem azt kell hangsúlyoznunk, ami összeköt, új hidakat kellene építenünk és a régieket sem szabad könnyelműen lebontanunk. A közös dolgainkat és azt, amit közösen elértünk, nem szabad szem elől tévesztenünk. Az nem is kérdés, hogy a vitás kérdésekről nyíltan kell beszélni. Ezzel együtt azt mondom, hogy a közös dolgainkról kellene fokozottan beszélnünk.

A Közép-Európai Fórum című, ötödik alkalommal megrendezett konferenciánk mottója „Együtt Közép-Európában – tegnap ma és holnap”. Ehhez a témához egyfelől történelmi, másfelől aktuális szemszögből közelítünk. Ahogy látni fogják – mindkettő fontos és elengedhetetlen a jelenünk és a jövőnk szempontjából egyaránt.

Hölgyeim és Uraim, a fórumunk által képviselt közép-európai azonosságtudat és szabadságvágy, mely térség a plurális sokszínűség és kultúra térsége, egy olyan értékközösséget jelent, amely a kereszténységben és a felvilágosodásban gyökerezik, a demokrácián és a jogállamiságon alapszik, amelynek az előterében a polgári szabadságjogok és az együttműködés állnak, ez is a korábbi szabadságharcok hagyatéka. Különösen a 20. századi, a kommunista rezsimek elleni forradalmak képeznek – véleményem szerint – összekötő kapcsot a társadalmaink között.

Az NDK-ban 1953-ban lezajlott munkásfelkelés és a csehországi és lengyelországi felkelések után kétségkívül a magyarországi 1956-os

népfelkelés volt a csúcspontja a közép-európai népek kommunizmus ellen vívott szabadságharcának. Mindegyiket brutálisan vérbe fojtották, miként az 1968-as „Prágai Tavaszt” is. Lengyelországban 1980-ban a Szolidaritás révén egy olyan társadalmi mozgalom jött létre, amit én, mint fiatal meghívott vendégtudós a gdanski harci állapotok idején személyesen is megéltem. Ezek mind mély nyomot hagytak bennem.

1989-ben mi egy közép-európai forradalmi szabadságharc révén magunkat szabadítottuk fel a totalitárius diktatúra alól. Kontinensünk közepén „világtörténelmet írtunk”. Ez összekapcsol bennünket, ez büszkeséggel tölt el, és része közös identitásunknak. A közép-európai polgári mozgalmak közösen azzal a céllal léptek fel, hogy a jövőben szabadságban, demokráciában és jogállamiságban élhessünk. Így lehetett túllépni Európa megosztottságán, és egyáltalán ez tette lehetővé a mai Európai Uniót, amiben mi közép-európaiak öntudatosan ott vagyunk az eddig domináns nyugat- és dél-európaiak mellett.

Az elnyomó rendszer és magunk felszabadítása országainknak intenzív és közös tapasztalatai. További tapasztalat az 1990 óta lezajlott társadalmi változás is, az összes sikerével és nyertesével együtt, de voltak kemény időszakok és vesztesek is. Magyarországon, Csehországban, Lengyelországban, Szlovákiában és Kelet-Németországban társadalmaink ezáltal hasonló szociális és fejlődési töréseket éltek át – mindezek jelei a mai napig megtapasztalhatók.

Az egyes társadalmak stabilitása mellett jelentős az európai államok egymás közötti kapcsolataiban jelentkező stabilitás is. Hölgyeim és Uraim, hosszú időn keresztül jól működött az európai integráció. Az Európai Unió új középpontra talált, amikor Közép-Európa államai beléptek soraiba. Soha nem volt egyszerű ezt az utat járni. Voltak konfliktusok, de mindig sok dolog volt, ami összekötött minket.

Ma aggodalommal figyeljük, hogy Európa közepén új törésvonalak húzódnak. Nagyon sok minden megváltozott országaink kapcsolatában a migrációs és menekült-válsággal. Sokan kockázatos külön utakat járnak. Ez épp úgy vonatkozik Németországra is a saját gyanútlan „nyitott ajtók politikájával”, mint a közös európai menekült-politika merev elutasítására. Ezek a külön utak azonban veszélyeztetik közös ügyeinket. Újabb megosztottságot jelentenek, és újabb előítéleteket táplálnak.

Ezek az egymás kölcsönös megértésére irányuló kérdések határozzák meg újfent a vitákat, de olyan kérdések is, amelyek az egyes országokon belüli különböző érdekekkel foglalkoznak. De nekünk közép-európaiaknak vajon nincs sok közös értékünk és érdekünk? Nincsenek olyan közös érdekeink, amelyek összetartanak bennünket, amelyekről többet kellene beszélnünk, amelyek nagyobb összhangot teremtenek, és amelyeket jobban ki kellene domborítanunk? És még egy kérdés Miként tudnának a közép-európai országok újra nagyobb bizalommal lenni egymással szemben?

Szászország történelmileg és kulturálisan is mindig is Közép-Európához tartozott. Különösen Kelet-Németország osztozott közös történelmi sorson a keleti szomszédjaival. Soha nem fogjuk elfelejteni a magyaroknak azt, hogy 1989-ben ők vágták nekünk az első rést a vasfüggönyön. Nem utolsó sorban ezért is izgatnak bennünket ezek a kérdések különösen.

Hölgyeim és Uraim, ma Közép-Európában a béke és a jólét időszakát éljük. Mind a kettőt okos politikai magatartással kell fenntartanunk. Mivel az Európai Uniót pillanatnyilag az fenyegeti, hogy döntő helyeken a legnagyobb kihívásokkal nem tud megbirkózni, most a nemzetállamok azok, amelyek cselekszenek – sajnos egymástól nagyon különböző módokon.

Egyedül egyetlen európai állam sem képes megoldani a problémákat, annál kevésbé, mert a külön-utak sokszor tévutaknak bizonyulnak. A nemzeti szuverenitásnak és érdekeknek a megőrzését és védelmét ezért összhangba kell hozni az elengedhetetlen európai szolidaritással. Minden félnek azon kellene dolgoznia, hogy a saját érdekeinek a képviselését átváltoztassa egy mindenki számára a gyakorlatban is működtethető politikára. Ennek kapcsán a vitában tanúsított visszafogottságot a cselekvés határozottságával kell kombinálni. Ez ugyanis mindenki közös érdeke, akinek fontos a stabil és erős Európa.

Hölgyeim és Uraim, a mi konferenciánk sűrített formában karolja fel mindezeket a témákat. Nagyon örülök neki, hogy a neves osztrák történészt, Michael Gehler professzor urat sikerült megnyernünk az

ügynek, hogy ő tartsa az első vitaindító előadást az 1956-os magyar szabadságharccal kapcsolatban. Ő kész volt megmenteni bennünket a vészhelyzetben, hiszen sajnálatos módon Glatz Ferenc professzor úr egészségügyi okokból nem tudta vállalni az előadást. Gehler professzor többek között az Osztrák Tudományos Akadémia Újkori és Modern Kori Történelemkutatási Intézetének igazgatója. Előadását követően pedig majd részesei lehetünk a vele és további három ország képviselőivel folytatandó vitának - ők mindannyian e tematika kiváló ismerői.

Délután pedig majd Dr. Ludger Kühnhardt professzort, az európai integráció kifejezett szakértőjét üdvözölhetjük körünkben. Kühnhardt professzor vezeti a bonni Európai Integráció-kutatási Központot – és a felesége magyar. Előadása egy nem éppen könnyű témával, Közép-Európa jelenlegi érdekeivel foglalkozik. Az ez után következő vitában a magyarországi, cseh és lengyel résztvevők fognak úgy a politikai, mint a politikai-tudományi perspektívákkal foglalkozni. Izgalommal tekinthetünk mindezek elébe.

Köszönöm Önöknek, hogy meghallgattak.